

Г О В О Р

ПРЕДСЕДНИКА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ДРАЖИМИРА МАРУШИЋА НА
ПРОМОЦИЈИ КЊИГЕ "ТАКОВЦИ И РУДНИЧАНИ У ОСЛОБОДИЛАЧКИМ
РАТОВИМА ОД 1912. ДО 1918. ГОДИНЕ"

2. ДЕЦЕМБАР 1995. ГОДИНЕ

Поштовани пријатељи, кад сам пре неколико месеци замољен да напишем неколико уводних реченица за ову књигу, нашао сам се по први пут у необичној улози, апсолутно свестан да не могу и не треба да будем рецензент. Са друге стране, знао сам да сам тај задатак заслужио у име Скупштине општине Горњи Милановац која је била заговорник и покровитељ једног оваквог дела, за које је средства обезбедила уз помоћ "Типопластике", "Звезде", "Дечјих новина" као једног од издавача, заједно са Музејом таковско-рудничког краја и Секцијом за неговање традиција ослободилачких ратова од 1912-1918. године. Али, у крајњем, нико од нас није испред значаја саме књиге која је у ствари зборник имена "Таковчана и Рудничана у ослободилачким ратовима од 1912. до 1918. године" како и сам наслов каже.

Зато сам тада одлучио, да једноставно кажем шта је мене лично повукло да заговарам једно овакво дело, па ћу то рећи и овог пута.

Кад сам својевремено наишао на "Поменик учесницима Таковског устанка" који је, поводом његове 50. годишњице, издала Српска академија наука, било ми је јасно како неодговорност појединаца може да значи неопростиву грешку за сва времена. Наиме, кнез Михаило Обреновић је 1865. године, одлучио да направи помен свим учесницима

устанка те да преживеле ратнике и породице изгинулих одликујем медаљама, изливеним од једног Милошевог топа. Од начелника Округа тражио је спискове имена. Међутим, десило се да баш начелник Рудничког округа, пошаље тек десетак имена преживелих и још 70-80 по сопственом сећању, уз одговор кнезу: "Светли књаже овамо су велике кише, а ја имам и неких државних послова, па не могу да идем од села до села и утврђујем спискове..." Тако је Округ који је имао највише устаника, јер је Устанак у њему и подигнут, остао са најмање уписаних имена за признања и, што је још важније, за памћење. И то се никад не може исправити.

Ето, зато ми је било важно да од заорава отргнемо српске сељаке ратнике који су ову земљу криво бранили. Да отргнемо од заорава већ избледела имена на њиховим гробовима и све блеђа сећања њихових унука и праунака. Да забележимо именом и презименом тог српског домаћина, мученика, гладног и босог војника који је Србију бранио и одбранио у Балканским и Првом светском рату.

Није нимало било лако да се забележе хиљаде имена људи из овог краја. Тражили смо да се прелистају све књиге венчаних и умрлих, да се дешифрију сви споменици и фотографије и провере све архиве. Била је неопходна помоћ стотинак људи да се тај велики посао ваљано уради, да би

великом упорношћу Исидора Ђуковића после три године рада, добили овакву књигу. Она је заједнички споменик и захвалност нашим прецима, Рудничанима и Таковцима, учесницима ослободилачких ратова од 1912. до 1918. Сутра ћемо открити и споменик њиховом команданту - војводи Живојину Мишићу.

Хвала аутору Исидору Ђуковићу, хвала издавачима и донаторима, хвала свима који су помогли да се имена и основни подаци о овим наизглед обичним људима, али великим мученицима, сачувају у трајном памћењу.